

CIVIX ry:n lausunto kokonaisuudessaan — poliisilain 5 a luvun (siviilitiedustelu) muuttaminen

Sisäministeriölle — kirjaamo.sm@gov.fi

Tiedoksi: tiedusteluvalvontavaltuutettu

Asianumero: VN/16955/2026

Antaja: CIVIX ry (rek. 3277909-8), Ville Hellberg, toiminnanjohtaja — civix_ry@pm.me

Päiväys: 24.08.2026

Tämä asiakirja kokoaa CIVIX ry:n koko lausunnon yhteen. Yhdistys toimitti lausuntonsa määräaikaan mennessä ja täydensi sitä sittemmin kahdesti (näkökohdat A, B ja C, jotka koskevat valvonnan ulottuvuutta). Tähän asiakirjaan on koottu alkuperäinen lausunto kokonaisuudessaan (I osa) sekä valvontaa koskevat täydennykset (II osa) yhdeksi kokonaisuudeksi jatkovalmistelua varten. Mitään aiemmin toimitettua ei ole poistettu. Asiakirja toimitetaan myös tiedusteluvalvontavaltuutetulle II osan valvontaa koskevien näkökohtien vuoksi.

CIVIX ry esittää lausuntonaan seuraavan. Vaikka lausuntopyyntö koskee poliisilain 5 a luvun muutosta, tarkastelemme esitystä osana sitä kokonaisuutta, johon se väistämättä kuuluu: perustuslain 10 §:n muutosesitys (HE 50/2026 vp.) muodostaa perustuslaillisen mahdollistajan, ja sotilastiedustelulain rinnakkainen esitys (VN/10644/2024) sisältää vastaavat toimivaltuudet. Näiden erillinen arviointi peittää niiden yhteisvaikutuksen, joka on tämän lausunnon keskeinen huolenaihe. Yhdistys ei vastusta kansallisen turvallisuuden suojaamista sinänsä, vaan kiinnittää huomiota siihen, että esitetyt toimivaltuudet luodaan ilman niitä oikeasuhtaisuuden, valvonnan ja oikeusturvan takeita, joita Euroopan ihmisoikeussopimus ja Venetsian komission vakiintuneet suositukset edellyttävät.

I OSA — CIVIX ry:n lausunto (toimitettu määräaikaan mennessä)

1. Lähtökohta: kotirauhan ydinalue ja sääntelyn suunta

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi nimenomainen kielto kohdistaa tiedustelumenetelmiä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan, ja mahdollistettavaksi muun muassa laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen tai poisottaminen tällaisessa tilassa. Koti on kotirauhan suojan ydinalue. Perustuslakivaliokunnan ydinalueoppi on vakiintuneesti katsonut, että kotirauhalla on sellainen keskeinen sisältö, johon tavallisella lailla ei ole voitu ulottua. Voimassa oleva sääntely tarjoaa kotirauhalle suojaa, joka on täsmällisempi ja pidemmälle menevä kuin ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan vähimmäistaso. Esitys ja siihen liittyvä perustuslain muutos toisivat kotimaisen suojan lähemmäs sopimuksen lattiatasoa. Tätä ei tule tehdä huomaamattaan tai osissa: kun suojaa alennetaan, arvioinnin on tapahduttava täysimääräisesti ja avoimesti, koska kyse on nimenomaan siitä perusoikeudesta, jonka tehtävä on suojata kansalaista valtiolta.

2. Menettelyllinen epäkohta: perustuslain alennus ennen sisältölainsäädännön arviointia

Keskeinen ongelma on valmistelun järjestys. Perustuslain 10 §:n muutosta käsitellään eduskunnassa, ja se valtuuttaisi kotirauhan rajoittamisen tiedonhankinnassa. Eduskuntaa pyydetään hyväksymään perustuslaillinen suojan alentaminen ennen kuin ne konkreettiset toimivaltuudet, jotka alennettuun tilaan asettuvat, ovat täysimääräisesti arvioitavissa. Tästä seuraa, että laadullisen lain vaatimusten (quality of law) täyttymistä ei voida arvioida perustuslaillisen päätöksen hetkellä, koska täydellistä sisältöä ei vielä tunneta. Tähän liittyy toinen menettelyllinen puute: käsillä olevasta esityksestä puuttuu riittävä vaikutusarvio. Lainsäädännön arviointineuvosto on jo rinnakkaisen poliisin rikostiedusteluesityksen

osalta huomauttanut, että esitysten yhteisvaikutuksia moniin turvallisuutta ja tiedustelua koskeviin esityksiin tulisi arvioida. Sama huomautus koskee tätä esitystä: sen vaikutuksia ei ole arvioitu suhteessa siihen kokonaisuuteen, jonka osa se on.

3. Euroopan ihmisoikeussopimuksen laadullisen lain vaatimus

Ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 2 kohta sallii kotirauhaan puuttumisen vain, jos se tapahtuu ”lain nojalla” ja on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa muun muassa kansallisen turvallisuuden vuoksi. Salaista tarkkailua koskevalle lainsäädännölle asetettu laadullisen lain vaatimus on korkeampi kuin tavanomaisille puuttumisille juuri siksi, että kohde ei voi suojautua kontradiktorisessa menettelyssä — hän ei tiedä olevansa tarkkailun kohteena. Tämä vaatimus on kehittynyt johdonmukaisesti ratkaisussa *Kruslin v. Ranska* (1990), *Malone v. Yhdistynyt kuningaskunta* (1984), *Roman Zakharov v. Venäjä* (suuri jaosto, 2015) ja *Big Brother Watch v. Yhdistynyt kuningaskunta* (suuri jaosto, 2021). Kun sisältölainsäädäntöä ei ole vielä laadittu, perustuslakia ollaan muuttamassa luottamuksen varassa siihen, että laadullisen lain vaatimukset täytetään myöhemmissä säädöksissä, joita eduskunta ei ole vielä nähnyt.

Ratkaisu *Zakharov* on tässä erityisen merkityksellinen. Sen mukaan salaisen tarkkailun järjestelmän piiriin kuuluva henkilö voi vedota uhriasemaan Strasbourgissa ilman, että hänen olisi näytettävä häneen kohdistunut yksittäinen toimenpide, jos järjestelmä itsessään ei täytä riittävien takeiden vaatimusta. Uhriasema kytkeytyy nimenomaan tehokkaiden oikeussuojakeinojen puuttumiseen: siellä missä takeet ja riippumaton valvonta puuttuvat, mahdottomuus varmistaa omaa asemaansa ei ole vaatimuksen este vaan itse loukkaus. Tästä seuraa, että salaisen tarkkailun laajentaminen ilman samanaikaista valvonnan uudistamista tuottaa ennakoitavan sopimuksenmukaisuusongelman, joka aikanaan saavuttaa Strasbourgin.

4. Venetsian komission mittapuu

Venetsian komissio on tuottanut johdonmukaisen ohjeiston kansallisen turvallisuuden lainsäädännöstä, jonka suomalaiset valmistelijat ovat historiallisesti tunnistaneet mutta eivät aina sisällyttäneet. Keskeiset asiakirjat ovat raportti turvallisuuspalvelujen demokraattisesta valvonnasta (CDL-AD(2007)016 ja sen päivitys CDL-AD(2015)010) sekä raportti oikeusvaltioperiaatteesta (CDL-AD(2011)003). Kansallisen turvallisuuden tarkkailulainsäädännölle asetetut vaatimukset ovat näissä vakiintuneet seuraavasti:

- Ennakollinen riippumaton lupa — tuomioistuimen tai vastaavan riippumattoman elimen myöntämä, todellisella harkinnalla eikä muodollisena leimauksena. Luvan myöntäjällä on oltava pääsy hakemuksen aineellisiin perusteisiin ja kyky arvioida välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus yksittäistapauksessa.
- Ankara välttämättömyys ja toissijaisuus — toimenpide on sallittu vain, jos tavoitetta ei voida saavuttaa vähemmän puuttuvin keinoin; ei riitä, että se on hyödyllinen tai käytännöllinen.
- Ajallinen rajoitus ja määräaikainen uudelleenarviointi — lupien on oltava kestoaltaan määriteltäviä, ja jatkamisen on edellytettävä tuoretta aineellista arviota, ei muodollista pidentämistä.
- Jälkikäteinen ilmoitus kohteelle tarkkailun päätyttyä, vain kapeiden ja itsessään ajallisesti rajattujen poikkeusten alaisena.
- Riippumaton ja tehokas valvonta elimeltä, jolla on pääsy kaikkeen olennaiseen aineistoon, tutkintavaltuudet ja kyky määrätä oikaisuja. Pirstaleinen valvonta useiden osittaisen toimivallan elinten kesken ei täytä tätä vaatimusta.
- Tehokas oikeussuojakeino kohteelle, mukaan lukien pääsy sellaiseen foorumiin, jossa toimenpiteen laillisuus voidaan riitauttaa.

Esitetty muutos ja siihen liittyvät toimivaltuudet, sellaisina kuin ne on julkisesti kuvattu, eivät vielä osoita useiden näiden vaatimusten täyttymistä. Erityisesti Suomen valvonta on hajautettu eduskunnan oikeusasiamiehen, oikeuskanslerin, tiedusteluvalvontavaltuutetun ja tietosuojavaltuutetun kesken, kullakin osittainen toimivalta. Yhdelläkään elimellä ei ole sellaista yhdistettyä toimivaltaa, joka riittäisi arvioimaan koordinoitua, useaa valtion toimintoa yhdistävää kuviota. Toimivaltuuksien laajentaminen ilman valvonnan kokoamista tuottaa ennakoitavan alisuojauksen aukon, joka on itsessään Venetsian komission huolenaihe.

5. Vertaileva näkökulma: toimivalta ja valvonta on yhdistettyä muualla

Vertaileva kuva ei tue käsitystä, jonka mukaan Suomen olisi seurattava yhteistä suuntaa. Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden käytäntö kotiin kohdistuvassa kansallisen turvallisuuden tarkkailussa vaihtelee huomattavasti, ja useat valtiot ovat päätyneet suojaavampaan ratkaisuun kuin mitä tämä muutos näyttäisi mahdollistavan.

- Saksa soveltaa edelleen liittovaltion perustuslakituomioistuimen vuoden 2004 ”Grosser Lauschangriff” -ratkaisussa (BVerfG, 1 BvR 2378/98) asetettua korkeaa standardia, joka edellyttää yksityiselämän ydinalueen (Kernbereich privater Lebensgestaltung) ehdotonta suojaa myös muutoin laillisen tarkkailun sisällä. Standardi on säilytetty myöhemmissä uudistuksissa.
- Norja uudisti tiedustelulainsäädäntönsä (Etterretningstjenesteloven) vuonna 2020 laajan julkisen keskustelun jälkeen, sulkien nimenomaisesti kotimaisen poliittisen toiminnan tarkkailun ulkopuolelle ja perustaen riippumattoman valvontaelimen (EOS-utvalget), jolla on merkittävät valtuudet.
- Alankomaat otti käyttöön Wiv 2017 -lain, ja kiristi sittemmin takeita vuoden 2020 muutoksilla kansanäänestyksen jälkeen, kiinnittäen erityistä huomiota massakeruun rajoituksiin ja tietojen säilytyksen valvontaan.
- Ranska, selvästi vähemmän suojaava, on saanut toistuvia langettavia ratkaisuja Strasbourgist, ja on esimerkki, jota tulisi välttää eikä jäljitellä.

Kuvio niiden valtioiden joukossa, jotka ovat uudistaneet kansallisen turvallisuuden lainsäädäntöä harkiten, on se, että laajennetut valtuudet on yhdistetty samanaikaisesti vahvistettuun valvontaan. Suomen esitys erottaa nämä kaksi liikettä: valtuuksia laajennetaan perustuslain muutoksella ensin, ja valvonnan uudistus jätetään myöhemmäksi, jos lainkaan. Tämä järjestys on päinvastainen kuin mitä vertaileva paras käytäntö osoittaa.

6. Mitä keskustelusta puuttuu

Kolme asiaa on huomattavan poissa julkisesta keskustelusta. Ensinnäkin kysymys siitä, mitä tapahtuu, kun myönnetyt pakkokeinot ylitetään käytännössä. Suomen laki ei valtuuta vahingoittamista, omaisuuden vahingoittamista, todisteiden turmelemista tai pakkokeinoluvan ylittävää puuttumista. Missä tällaista väitetään, kyse on rikollisesta menettelystä sen suorittajan taholta, ja valtiolla on ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan mukainen menettelyllinen velvollisuus tutkia se uskottavasti. Eduskunnan oikeusasiamiehen vuosikertomusten tilastot dokumentoivat, kuinka usein tällaiset kantelut johtavat tutkintaan. Muutoskeskustelu etenee ilman viittausta tähän aineistoon.

Toiseksi valvonta-arkkitehtuurin riittävyys. Kuten edellä todettiin, valvonta on hajautettu osittaisen toimivallan elimille, eikä yksikään kykene tarkastelemaan koordinoitua, useaa toimintoa yhdistävää kuviota. Valtuuksien laajentaminen valvontaa kokoamatta tuottaa ennakoitavan alisuojauksen. Kolmanneksi jatkuvuusongelma. Suomen pakkokeinoluvat edellyttävät määräaikaista tuomioistuinuudistamista, mutta uudistamisen aineellista tasoa käytännössä ei ole ulkoisesti auditoitu. Missä sama henkilö on ollut toistuvan luvan alaisena

pitkitetysti ilman, että rangaistavaa tekoa on yksilöity, sekä 8 artiklan välttämättömyysvaatimus että Venetsian komission ajallisen rajoituksen vaatimus aktivoituvat. Tarkkailujärjestelmä, joka valtuuttaa toimenpiteet toistaiseksi uudistettavilla lyhytaikaisilla luvilla ilman uhka-arvion aineellista uudistamista, on laadullisen lain ongelma luvan sanamuodosta riippumatta.

Lisäksi valmistelussa tulisi kiinnittää huomiota vastaterrorismisääntelyn luonteeseen ja siihen, miten uhka muodostetaan. Riskinä on, että vastaterrorismin ja ennalta estävän (pre-crime) sääntelyn kehykset laajenevat kansainvälisen oikeuden määritelmistä poikkeamalla — esimerkiksi terroriteon määritelmästä — tavoittamaan toimintaa, jonka kansainvälinen standardi (YK:n vastaterrorismin erityisraportoin mallimääritelmä, A/HRC/61/52) nimenomaisesti sulkee terrorismin ulkopuolelle: mielenilmaukset, vaikuttaminen ja toisinajattelu. Lainsäädännön tulisi suojautua tätä laajenemista vastaan, ei mahdollistaa sitä.

7. Johtopäätös

CIVIX ry:n kanta on, että esitetyt toimivaltuudet — ja niiden perustana oleva perustuslain 10 §:n muutos — eivät tulisi edetä ilman sisältölainsäädännön julkaisemista, ilman samanaikaista valvonnan uudistamista, ilman esitysten yhteisvaikutuksen arviointia ja ilman kytkentää siihen aineistoon, joka osoittaa, miten nykyinen pakkokeinojärjestelmä on käytännössä toiminut.

Perustuslain säännös on olemassa suojataksaan kansalaista valtiolta, ei mukautuakseen valtion hallinnolliseen tarkoituksenmukaisuuteen. Eduskuntaa ei tulisi pyytää alentamaan perustuslaillista suojaa ennen kuin se voi nähdä, mitä syntyneessä tilassa tehdään. Vähimmän haitan tie on antaa muutoksen edetä tavanomaisessa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä ja käyttää aika ennen seuraavaa eduskuntaa sisältölainsäädännön julkaisemiseen, riippumattoman valvontatarkastelun teettämiseen sekä suomalaisten säännösten vertaamiseen Venetsian komission ja eurooppalaisiin standardeihin. Esitykset, jos ne etenevät lainkaan, tulisi hyväksyä vasta tämän työn ollessa näkyvissä.

II OSA — Valvonnan ulottuvuutta koskevat täydennykset (A, B, C)

Seuraavat kolme näkökohtaa täydentävät I osaa. Ne koskevat sitä kysymystä, joka lausuntokierroksen muissa vastauksissa jäi käsittelemättä: voiko valvonta ylipäänsä tavoittaa sen, mitä kotiin ulotettavalla salaisella toimivallalla tehdään. Muut vastaukset käsittelivät muutoksen aineellisia puolia — kumulatiivista perusoikeuksien kaventumista (Liikenne- ja viestintävirasto, viitaten lausuntoon PeVL 98/2022 vp), sivullisten oikeuksia (tietosuojavaltuutettu), lähdesuojaa (Medialiitto) ja välttämättömyyden osoittamatta jäämistä (Amnesty). Nämä näkökohdat koskevat valvonnan ulottuvuutta, ja ne on osoitettu myös tiedusteluvalvontavaltuutetulle.

A. Kun koti avataan, koko oikeussuojan rakenne siirtyy todennettavuuden varaan — ja todennettavuus edellyttää tallennevaatimusta

Kotirauhan ydinalueen avaaminen salaisille tiedustelumenetelmille ei koske vain 8 artiklaa. Kun toimenpide tapahtuu tilassa, jonka on tähän asti ollut kategorisesti suojattu, sen sisällä vaikuttavien muiden takeiden — 3 artiklan (epäinhimillisen kohtelun kielto), 5 artiklan (henkilökohtainen vapaus ja turvallisuus), 6 artiklan (oikeudenmukainen oikeudenkäynti), 8, 9 ja 10 artiklan sekä 13 artiklan (tehokas oikeussuojakeino) — toteutuminen riippuu kokonaan siitä, voidaanko toimenpide jälkikäteen todentaa. Salaisen, kotiin kohdistuvan

toimenpiteen kohde ei näe toimenpidettä sen tapahtuessa; hänen ainoa suojansa on se, että toimenpiteestä jää tarkastettavissa oleva jälki.

Tästä seuraa yksi konkreettinen ja ratkaiseva vaatimus: kotiin kohdistuvassa salaisessa tiedustelussa käytettävässä laitteessa, menetelmässä tai ohjelmistossa on oltava pakollinen, muuttamattomaksi varmennettu tallennus- ja lokivaatimus: mitä laite teki, milloin, kuinka kauan, ja missä luvan rajoissa. CIVIX ry esitti tämän saman vaatimuksen jo vuonna 2022. Vaatimuksen välttämättömyys on looginen, ei poliittinen: ilman toimenpiteen teknistä tallennetta

- 3 artiklan menettelyllinen tutkintavelvollisuus ei voi toteutua — tekoa, josta ei ole tallennetta, ei voida uskottavasti tutkia;
- 6 ja 13 artiklan oikeussuojakeino jää tyhjäksi — ei ole aineistoa, jota vasten toimenpiteen laillisuus voitaisiin riitauttaa;
- 8 artiklan välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusarviota ei voida tehdä jälkikäteen — arvioitavaa ei ole; ja
- se todennettavuus, jonka puuttuminen on Roman Zakharov -ratkaisun mukaan itsessään loukkaus, tulee rakenteellisesti mahdottomaksi.

Tästä seuraa lausunnon keskeinen kohta: valvontaa ei voida laajentaa vastaavassa määrin kuin toimivaltaa, ellei laitteisto kannalta tallennusvaatimusta. Tallentamattoman, kotiin kohdistuvan salaisen toimenpiteen valvonta on tyhjää — riippumaton valvoja voi tarkastaa vain sen, mistä on tallenne. Jos toimivaltaa laajennetaan kotiin mutta laitteistolta ei edellytetä tallennetta, valvonnan ala ei laajene toimivallan mukana; se kaventuu suhteessa siihen, koska yhä suurempi osa toimenpiteistä tapahtuu tilassa ja muodossa, josta ei jää tarkastettavaa aineistoa. Tallennusvaatimus on siten se tekninen ennakkoehto, jonka varaan koko kotiin ulotettavan toimivallan oikeussuoja rakentuu. Pyydämme, että jatkovalmistelussa arvioidaan nimenomaisesti, edellytetäänkö kotiin kohdistuvassa salaisessa tiedustelussa käytettävältä laitteistolta muuttamatonta tallennetta — ja ellei edellytetä, kuinka 3, 6, 8 ja 13 artiklan takeet on tarkoitus toteuttaa tilassa, jossa toimenpiteestä ei jää jälkeä.

B. Virka-avun “aseeton” raja on vedetty väärälle akselille — ja se jättää tunkeutuvimman kyvyn vähimmälle valvonnalle

Toinen näkökohta koskee sitä reittiä, jonka kautta kotiin kohdistuvaa kapasiteettia voidaan toteuttaa. Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun sääntelyn (342/2022) mukaan suojelupoliisin oma, suora virka-apureitti on rajattu muuhun kuin aseellisten voimakeinojen käyttöön. Huomautamme, että tämä raja on vedetty kineettiselle akselille — aseellinen vastaan aseeton — eikä tunkeutuvuuden akselille. Tunkeutuva mutta ei-kineettinen kyky (tekninen tiedonhankinta, viestintään ja tiloihin kohdistuvat menetelmät) sijoittuu tässä jaottelussa “aseettomalle” puolelle — eli sallitulle, vähiten valvotulle reitille. Suojelupoliisi myös vireillepanee tätä virka-apua omalla reitillään.

Kun nyt käsillä oleva esitys avaa kodin suojelupoliisin tiedustelumenetelmille, näiden kahden seikan yhdistelmä tuottaa valvonta-aukon, joka on syytä arvioida nimenomaisesti: “aseettoman” luonnehdinta ei rajoita sitä, kuinka tunkeutuvaa kotiin vietävä kyky on, vaan ainoastaan sen kineettistä luonnetta. Emme väitä, että tätä kapasiteettia käytetään mihinkään tiettyyn kohteeseen; kyse on valvonnan ulottuvuudesta. Kysymys, joka jatkovalmistelussa on ratkaistava, on tämä: ulottuuko valvonta-arkkitehtuuri siihen tunkeutuvaan, ei-kineettiseen kykyyn, joka “aseettomana” kulkee suojelupoliisin vähiten valvotulla, itse vireillepanemallaan virka-apureitillä ja joka tämän esityksen myötä voitaisiin toteuttaa kotona — vai jääkö juuri tunkeutuvien, kotiin kohdistuva kyky sille reitille, jonka valvonta on ohuinta? Tämä on sama hajautetun valvonnan ongelma, jonka I

osan 4. ja 6. kohta nostivat esiin, sovellettuna virka-avun saumaan: yksikään valvoja ei tarkastele reittiä kokonaisuutena.

C. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla on absoluuttinen — sitä ei voi lakimuutoksella purkaa, eikä sitä voi valvoa suhteellisuusarviolla

On huomattava, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8, 9, 10 ja 11 artikla sisältävät nimenomaisen kansallisen turvallisuuden rajoituslausekkeen: näissä oikeuksissa kansallinen turvallisuus on se laillinen kanava, jonka kautta valtio voi oikeutta rajoittaa, ja rajoituksen sallittavuutta arvioidaan suhteellisuusarviolla. Kolmas artikla — epäinhimillisen tai halventavan kohtelun ja kidutuksen kieltö — ei sisällä tällaista lauseketta. Se on absoluuttinen ja siitä ei voida poiketa; siihen ei sovelleta suhteellisuusarviota, koska absoluuttista kieltä vastaan ei ole mitään punnittavaa. Tästä seuraa suoraan kaksi asiaa, jotka jatkovalmistelussa on otettava huomioon.

Ensinnäkin: siltä osin kuin kotiin kohdistettu menetelmä ylittäisi 3 artiklan kynnyksen, tämä esitys ei voi sitä valtuuttaa. Mikään lakimuutos ei voi luoda kansallisen turvallisuuden poikkeusta 3 artiklaan, koska sellaista poikkeusta ei ole olemassa. Toimivallan laajentaminen kotiin ei siten laajenna sitä 3 artiklan osalta lainkaan — tältä osin toimivaltaa ei voi olla, olipa laitteiston tai menetelmän luonne mikä tahansa. Mitä tunkeutuvammasta ja fyysisemmin vaikuttavasta menetelmästä on kyse, sitä lähempänä tämä kynnyks on, ja sitä tärkeämpää on, ettei sitä kohdella suhteellisuuskysymyksenä.

Toiseksi — ja tämä on valvonnan kannalta ratkaisevaa: valvonnan, joka ulotetaan kotiin kohdistuviin menetelmiin, on kyettävä arvioimaan nimenomaan 3 artiklan kynnyksen, ei ainoastaan suhteellisuutta. Suhteellisuusarvio koskee rakenteellisesti vain kvalifioituja oikeuksia (8, 9, 10, 11); se ei kykene näkemään absoluuttisen oikeuden loukkausta, koska sen menetelmä on punninta, ja absoluuttista kieltä vastaan ei punnita. Valvonta, joka tarkastaa vain suhteellisuuden, on siten rakenteellisesti sokea juuri sille kysymykselle, jota tämä esitys ei voi laillisesti ratkaista. Koska esitys laajentaa toimivaltaa nimenomaan siihen tilaan (koti) ja niihin menetelmiin, joissa 3 artiklan kynnyksen voi tulla kyseeseen, valvonnan on rakennettava siten, että se kykenee tunnistamaan ja arvioimaan tämän kynnyksen ylittymisen — muutoin vakavin luokka jää valvonnan ulottumattomiin juuri sen laajennuksen myötä, jota tällä esityksellä tehdään.

Yhteenveto ja pyydetty toimenpide (II osa)

Nämä kolme näkökohtaa eivät korvaa vaan täydentävät I osan johtopäätöstä — ettei toimivaltaa tule laajentaa ilman samanaikaista valvonnan uudistamista — osoittamalla kolme konkreettista kohtaa, joissa valvonta ei nykymuodossaan tavoita laajennettua toimivaltaa: (i) tallentamattoman kotiin kohdistuvan toimenpiteen valvonta on tyhjää (A); (ii) “aseeton” virka-apureitti jättää tunkeutuvimman kyvyn vähimmälle valvonnalle (B); ja (iii) 3 artiklan absoluuttista kynnystä ei voida valvoa suhteellisuusarviolla, jota nykyinen valvonta käyttää (C). Nämä kolme muodostavat yhden argumentin: tallenne tekee arvioinnin mahdolliseksi, virka-apureitti määrittää mitä arvioidaan, ja 3 artiklan absoluuttisuus määrittää sen luokan, jota valvonnan on ehdottomasti tavoitettava.

Pyydämme, että jatkovalmistelussa: (1) arvioidaan nimenomaisesti kotiin kohdistuvassa salaisessa tiedustelussa käytettävän laitteiston tallennus- ja lokivaatimus edellytyksenä sille, että 3, 6, 8 ja 13 artiklan takeet voivat toteutua; (2) arvioidaan, ulottuuko valvonta “aseettomana” kulkevaan tunkeutuvaan ei-kineettiseen kykyyn, jonka suojelupoliisi voi itse vireillepanna; (3) rakennetaan kotiin kohdistuvien menetelmien valvonta siten, että se kykenee arvioimaan 3 artiklan kynnyksen erikseen eikä ainoastaan suhteellisuutta; ja (4) todetaan nimenomaisesti valvonnan nykytila ja valvonta-aukko ennen kuin kotirauhan kategorinen suoja poistetaan.

CIVIX ry

Ville Hellberg, toiminnanjohtaja — civix_ry@pm.me